

खेलकुद पुरस्कार तथा सम्मान कार्यविधि, २०७२

स्वीकृति प्राप्त मिति : २०७२/३/२३

प्रस्तावना : राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगितामा टुफी वा पदक सहित महत्वपूर्ण स्थान प्राप्त गरी नेपाल र नेपालीको गौरव बढाउन योगदान पुऱ्याउने खेलाडी, प्रशिक्षक तथा सम्बन्धित खेलकुद सम्बन्धी संस्थालाई पुरस्कार तथा सम्मान प्रदान गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक कार्यविधि बनाउन वाञ्छनीय भएकोले नेपाल सरकारले यो कार्यविधि बनाएको छ ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ** : (१) यस कार्यविधिको नाम “खेलकुद पुरस्कार तथा सम्मान कार्यविधि, २०७२” रहेको छ ।

(२) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. **परिभाषा** : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,-

(क) “ओलम्पिक प्रतियोगिता” भन्नाले विश्वका विभिन्न देशहरूको सहभागिता रहने गरी अन्तर्राष्ट्रिय ओलम्पिक कमिटीबाट आयोजना हुने खेलकुद प्रतियोगिता सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले पारा ओलम्पिक खेलकुद प्रतियोगितालाई समेत जनाउँछ ।

(ख) “एशियन खेलकुद प्रतियोगिता” भन्नाले एसियाली देशहरूको सहभागिता रहने गरी एशियन ओलम्पिक कमिटीबाट आयोजना गरिने खेलकुद प्रतियोगिता सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले पारा एशियन खेलकुद प्रतियोगितालाई समेत जनाउँछ ।

(ग) “च्याम्पियनशिप खेलकुद प्रतियोगिता” भन्नाले सम्बन्धित राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय खेलसंघबाट आयोजना गरिने अन्तर्राष्ट्रिय वा महादेशस्तरको बृहत खेलकुद प्रतियोगिता सम्भन्नु पर्छ ।

(घ) “क्रिकेट प्रतियोगिता” भन्नाले अन्तर्राष्ट्रिय क्रिकेट परिषद् वा महादेशीय क्रिकेट परिषद्बाट आयोजना गरिने अन्तर्राष्ट्रियस्तरको क्रिकेट खेलकुद प्रतियोगिता सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले अन्तर्राष्ट्रिय क्रिकेट परिषद्ले आयोजना गर्ने छनौट चरणको क्रिकेट खेलकुद प्रतियोगितालाई समेत जनाउँछ ।

(ङ) “दक्षिण एसियाली खेलकुद प्रतियोगिता” भन्नाले दक्षिण एसियाली क्षेत्रीय सहयोग संगठनबाट सो संगठन सदस्य राष्ट्रहरूको सहभागिता रहने गरी आयोजना गरिने खेलकुद प्रतियोगिता सम्भन्नु पर्छ ।

(च) “परिषद्” भन्नाले राष्ट्रिय खेलकुद परिषद् सम्भन्नु पर्छ ।

(छ) “पारा खेलकुद प्रतियोगिता” भन्नाले फरक तथा भिन्न शारिरीक, मानसिक, बौद्धिक तथा संवेगात्मक क्षमता र रुची भएका खेलाडीहरूको मात्र सहभागिता रहने गरी

आयोजना हुने अन्तर्राष्ट्रिय तथा राष्ट्रियस्तरका विभिन्न खेलकुद प्रतियोगिता सम्भन्नु पर्छ ।

- (ज) “मन्त्रालय” भन्नाले युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय सम्भन्नु पर्छ ।
- (झ) “महत्वपूर्ण स्थान” भन्नाले खेलकुद प्रतियोगितामा प्रथम, द्वितीय, तृतीय, टिम च्याम्पियन, ट्रफि वा पदक हासिल गरेको अवस्था सम्भन्नु पर्छ ।
- (ञ) “राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगिता” भन्नाले विद्यालयस्तरबाट खेल प्रतिभाको खोजी गर्न सञ्चालन गरिने केन्द्रस्तरको खेलकुद प्रतियोगिता सम्भन्नु पर्छ ।
- (ट) “राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगिता” भन्नाले नेपाल सरकार वा परिषद्ले राष्ट्रियस्तरमा औपचारिक रुपमा आयोजना गरेको खेलकुद प्रतियोगिता सम्भन्नु पर्छ ।
- (ठ) “समिति” भन्नाले दफा ३ बमोजिमको खेलकुद पुरस्कार तथा सम्मान सिफारिस समिति सम्भन्नु पर्छ ।

३. सिफारिस समिति सम्बन्धी व्यवस्था : (१) महत्वपूर्ण स्थान हासिल गर्न सफल खेलाडी, प्रशिक्षक, सहायक प्रशिक्षक तथा सम्बन्धित खेलकुद सम्बन्धी संस्थालाई यस निर्देशिका बमोजिमको पुरस्कार तथा सम्मानको लागि मन्त्रालय समक्ष सिफारिस गर्न देहाय बमोजिमको खेलकुद पुरस्कार तथा सम्मान समिति रहनेछ :-

(क) सचिव, युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय	-संयोजक
(ख) महाशाखा प्रमुख (खेलकुद हेर्ने), युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय	-सदस्य
(ग) सदस्य-सचिव, राष्ट्रिय खेलकुद परिषद्	-सदस्य
(घ) शाखा प्रमुख, खेलकुद विकास शाखा, युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय	-सदस्य
(ङ) शाखा प्रमुख, खेलकुद प्रतियोगिता शाखा, युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय	-सदस्य-सचिव
- (२) समितिको बैठक वर्षको कम्तीमा चार पटक बस्नेछ ।
 - (३) समितिको बैठक समितिको संयोजकको निर्देशनमा सदस्य-सचिवले बोलाउनेछ ।
 - (४) समितिको बैठक समितिको संयोजकको अध्यक्षतामा बस्नेछ ।
 - (५) समितिको बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि तथा पुरस्कार तथा सम्मानको लागि सिफारिस गर्दा अपनाउने अन्य प्रक्रिया सो समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।
 - (६) समितिको सचिवालयको काम मन्त्रालयको खेलकुद प्रतियोगिता शाखाले गर्नेछ ।

४. पुरस्कार तथा सम्मान प्रदान गरिने : (१) मन्त्रालयले ओलम्पिक प्रतियोगिता, एशियन खेलकुद प्रतियोगिता, दक्षिण एसियाली खेलकुद प्रतियोगिता वा क्रिकेट प्रतियोगितामा महत्वपूर्ण स्थान हासिल गर्ने खेलाडी तथा त्यस्तो खेलका प्रशिक्षक, सहायक प्रशिक्षक तथा फिजियोलाई अनुसूची -१ मा उल्लेख भए बमोजिमको नगद पुरस्कार र सम्मानपत्र प्रदान गर्नेछ ।

(२) मन्त्रालयले राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगिता वा केन्द्रीयस्तरको राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगितामा सोही स्तरको खेलकुद प्रतियोगितामा पहिले कायम भएको राष्ट्रिय किर्तिमान तोडी नयाँ किर्तिमान सहित महत्वपूर्ण स्थान हासिल गर्ने खेलाडीलाई व्यक्तिगत स्पर्धा तर्फको स्वर्ण, रजत र कास्य पदक प्राप्त गर्ने खेलाडीलाई क्रमशः एक लाख, पचहत्तर हजार र पचास हजार र सामूहिक

स्पर्धा तर्फ स्वर्ण, रजत र कास्य पदक प्राप्त गर्ने प्रत्येक खेलाडीलाई क्रमशः पचास हजार, पैतीस हजार, बीस हजार रुपैयाँ नगद पुरस्कार र सम्मानपत्र प्रदान गर्नेछ ।

(३) ओलम्पिक प्रतियोगिता, एशियन खेलकुद प्रतियोगिता, दक्षिण एसियाली खेलकुद प्रतियोगितामा खेलाडी सहभागि गराई महत्वपूर्ण स्थान हासिल गर्ने सम्बन्धित खेलकुद सम्बन्धी संस्थालाई अनुसूची -१ मा उल्लेख भए बमोजिमको नगद पुरस्कार र सम्मान पत्र प्रदान गर्नेछ ।

(४) उपदफा (१) र (२) बाहेकका वीच ओलम्पिक, युथ ओलम्पिक, विशेष ओलम्पिक, हिउँद ओलम्पिक, महादेशस्तरीय अन्तर्राष्ट्रिय प्रतियोगिता वा अन्तर्राष्ट्रियस्तरका च्याम्पियनसीप प्रतियोगिता वा सोही स्तरका पारा खेलकुद प्रतियोगितामा व्यक्तिगत स्पर्धा तर्फ प्रथम, द्वितीय र तृतीय स्थान प्राप्त गर्ने खेलाडीलाई समितिको सिफारिसमा मन्त्रालयले क्रमशः एक लाख, पैसठी हजार र पैतीस हजार रुपैयाँमा नबढाई र सामूहिक स्पर्धा तर्फ प्रथम, द्वितीय र तृतीय स्थान प्राप्त गर्ने प्रत्येक खेलाडीलाई क्रमशः पचास हजार, बत्तीस हजार पाँचसय र सत्र हजार पाँचसय रुपैयाँमा नबढाई नगद पुरस्कार र सम्मान पत्र प्रदान गर्न सक्नेछ ।

५. पुरस्कार तथा सम्मानको लागि निवेदन तथा सिफारिस सम्बन्धी व्यवस्था : (१) ओलम्पिक प्रतियोगिता, एशियन खेलकुद प्रतियोगिता, दक्षिण एसियाली खेलकुद प्रतियोगिता वा क्रिकेट प्रतियोगितामा महत्वपूर्ण स्थान हासिल गर्ने खेलाडी, त्यस्तो खेलका प्रशिक्षक, सहायक प्रशिक्षक तथा फिजियोले दफा ४ को उपदफा (१) बमोजिम सम्मान तथा पुरस्कारको सिफारिसको लागि सम्बन्धित खेलकुद प्रतियोगिता सम्पन्न भएको तीन महिनाभित्र देहायको विवरण तथा कागजात संलग्न गरी मन्त्रालयले निर्धारण गरे बमोजिमको ढाँचामा समिति समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ :-

- (क) खेलकुद प्रतियोगिताका आयोजकबाट प्रदान गरिएको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि,
- (ख) त्यस्तो प्रतियोगितामा भाग लिन परिषद्को स्वीकृतिमा गएको प्रमाण,
- (ग) परिषद् र सम्बन्धित खेलकुद सम्बन्धी संघको सिफारिस पत्र,
- (घ) सम्मान र पुरस्कार पाउने खेलाडी, प्रशिक्षक, सहायक प्रशिक्षक तथा फिजियोको नाममा परिषद्मा पेशकी फछ्यौट गर्न बाँकी तथा बेरजु नभएको भनी परिषद्ले गरेको सिफारिसपत्र,
- (ङ) सम्बन्धित खेलाडी, प्रशिक्षक, सहायक प्रशिक्षक तथा फिजियोले नेपाल सरकारलाई तिर्न बुझाउन कुनै बेरजु वा अन्य रकम बाँकी नरहेको भन्ने स्वः घोषणा ।

(२) ओलम्पिक प्रतियोगिता, एशियन खेलकुद प्रतियोगिता, दक्षिण एसियाली खेलकुद प्रतियोगितामा खेलाडी सहभागी गराई दफा ४ को उपदफा (३) बमोजिम पुरस्कार पाउन सक्ने सम्बन्धित खेलकुद सम्बन्धी संस्थाले सम्बन्धित खेलकुद प्रतियोगिता सम्पन्न भएको तीन महिनाभित्र देहायको विवरण खोली समिति समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ :-

- (क) प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता तथा नवीकरण भएको,
- (ख) अघिल्लो आर्थिक वर्षको लेखा परीक्षण सम्पन्न गरेको,

(ग) नेपाल सरकार र परिषद्लाई सम्बन्धित संस्थाले तिर्न बुझाउन पर्ने कुनै रकम वा बेरुजु नरहेको,

(घ) नियमित निर्वाचन प्रक्रियाबाट सम्बन्धित संस्थाको कार्य समिति गठन भएको,

(ङ) परिषद्मा आवद्ध भएको, र

(च) प्रचलित कानून बमोजिम परिषद्को लगतबाट नाम कट्टा नभएको ।

(३) उपदफा (१) र (२) बमोजिम प्राप्त जानकारी तथा कागजात उपर आवश्यक जाँचबुझ गर्दा व्यहोरा मनासिब देखिएमा समितिले महत्वपूर्ण स्थान हासिल गर्ने खेलाडी, त्यस्तो खेलका प्रशिक्षक, सहायक प्रशिक्षक तथा फिजियो र सम्बन्धित खेलकुद सम्बन्धी संस्थालाई यस कार्यविधि बमोजिम पुरस्कार तथा सम्मान प्रदान गर्नको लागि मन्त्रालय समक्ष सिफारिस गर्नेछ ।

६. **कार्यक्रम आयोजना गरी पुरस्कार तथा सम्मान प्रदान गर्ने** : (१) मन्त्रालयले पुरस्कार तथा सम्मानको लागि समितिबाट सिफारिस भएका खेलाडी, त्यस्तो खेलका प्रशिक्षक, सहायक प्रशिक्षक वा फिजियो तथा सम्बन्धित खेलकुद सम्बन्धी संस्थालाई कार्यक्रम आयोजना गरी सम्मान तथा पुरस्कार प्रदान गर्नेछ ।

(२) यस दफा बमोजिम प्रदान गरिने सम्मान पत्रको ढाँचा मन्त्रालयले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

७. **आवास सुविधा प्रदान गरिने**: मन्त्रालयले ओलम्पिक प्रतियोगितामा कुनै पदक, एशियन खेलकुद प्रतियोगितामा कम्तीमा एक स्वर्ण सहित दुईवटा पदक वा दक्षिण एसियाली खेलकुद प्रतियोगिताको अफिसियल खेलमा कम्तीमा तीन पटक स्वर्ण पदक प्राप्त गरेका खेलाडीहरूले खेल जीवनबाट सन्यास लिएमा निजको जीवनभर एकपटकको लागि एकमुष्ट पच्चीस लाख रुपैयाँ आवास सुविधा वापत प्रदान गर्नेछ ।

८. **बजेट व्यवस्था** : यस कार्यविधि बमोजिम प्रदान गरिने खेलकुद पुरस्कार र सम्मानको लागि आवश्यक रकमको व्यवस्था मन्त्रालयको स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम बमोजिम विनियोजित बजेटबाट गरिनेछ ।

अनुसूची-१

(दफा ४ को उपदफा (१) र (३) सँग सम्बन्धित)

ओलम्पिक, एशियन खेलकुद, दक्षिण एसियाली खेलकुद प्रतियोगिता र क्रिकेट प्रतियोगितामा महत्वपूर्ण स्थान हासिल गर्ने खेलाडी, सोका प्रशिक्षक, सहायक प्रशिक्षक, फिजियो र सम्बन्धित खेलकुद सम्बन्धी संस्थालाई प्रदान गरिने नगद पुरस्कारको रकम

१. ओलम्पिक, एशियन खेलकुद र दक्षिण एसियाली खेलकुद प्रतियोगितामा महत्वपूर्ण स्थान हासिल गर्ने खेलाडी, सोका प्रशिक्षक, सहायक प्रशिक्षक तथा सम्बन्धित खेलकुद संस्था प्रदान गरिने नगद पुरस्कार

क्र.सं.	प्रतियोगिताको नाम	व्यक्तिगत स्पर्धा		सामूहिक स्पर्धा (समूहका प्रत्येक खेलाडीलाई)		प्रशिक्षक तथा सहायक प्रशिक्षकको पुरस्कार रकम रु.			खेलकुद सम्बन्धी संस्था	
		पदक	पुरस्कार रकम रु.	पदक	पुरस्कार रकम रु.	पदक	प्रशिक्षक	सहायक प्रशिक्षक	पदक	पुरस्कार रकम रु.
१	ओलम्पिक प्रतियोगिता	स्वर्ण	एक करोड	स्वर्ण	चालीस लाख	स्वर्ण	दश लाख	पाँच लाख	स्वर्ण	पन्ध्र लाख
		रजत	पचहत्तर लाख	रजत	पैंतीस लाख	रजत	छ लाख	तीन लाख	रजत	बाह्र लाख
		कास्य	पचास लाख	कास्य	बीस लाख	कास्य	चारलाख पचास हजार	दुई लाख पच्चीस हजार	कास्य	नौ लाख
२	एसियन खेलकुद प्रतियोगिता	स्वर्ण	पच्चीस लाख	स्वर्ण	दश लाख	स्वर्ण	पाँच लाख	दुई लाख पचास हजार	स्वर्ण	दश लाख
		रजत	पन्ध्र लाख	रजत	पाँच लाख	रजत	तीन लाख	एक लाख पचास हजार	रजत	पाँच लाख
		कास्य	दश लाख	कास्य	तीन लाख	कास्य	दुई लाख	एक लाख	कास्य	तीन लाख
३	दक्षिण एसियाली खेलकुद प्रतियोगिता	स्वर्ण	पाँच लाख	स्वर्ण	दुई लाख	स्वर्ण	तीन लाख	एक लाख पचास हजार	स्वर्ण	पाँच लाख
		रजत	तीन लाख	रजत	एकलाख पचास हजार	रजत	दुई लाख	एक लाख	रजत	तीन लाख
		कास्य	दुई लाख	कास्य	एक लाख	कास्य	एकलाख	पचास हजार	कास्य	दुई लाख

२. क्रिकेट प्रतियोगितामा महत्वपूर्ण स्थान हासिल गर्ने खेलाडी, प्रशिक्षक, सहायक प्रशिक्षक तथा फिजियोलाई प्रदान गरिने नगद पुरस्कार

क्र.सं.	क्रिकेट प्रतियोगिताको नाम	हासिल गरेको स्थान	प्रत्येक खेलाडी, प्रशिक्षक तथा फिजियोलाई दिईने पुरस्कार रकम रु.		
			खेलाडी	प्रशिक्षक	सहायक प्रशिक्षक /फिजियो
१	विश्वकप क्रिकेट प्रतियोगिता	ट्रफिसहित प्रथम स्थान	पच्चीस लाख	दश लाख	पाँच लाख
		दोस्रो स्थान	बीस लाख	छ लाख	तीन लाख
		तेस्रो स्थान	पन्ध्र लाख	चार लाख पचास हजार	दुई लाख पच्चीस हजार
२	महादेशिय क्रिकेट प्रतियोगिता वा डिभिजन १ बाट विश्वकप क्रिकेट प्रतियोगितामा छनौट भएमा	ट्रफिसहित प्रथम स्थान	पन्ध्र लाख	पाँच लाख	दुई लाख पचास हजार
		दोस्रो स्थान	दश लाख	तीन लाख	एक लाख पचास हजार
		तेस्रो स्थान	सात लाख	दुई लाख	एक लाख
३	डिभिजन २ बाट डिभिजन १ को लागि भएको प्रतियोगितामा	प्रथम स्थान	पाँच लाख	एक लाख पचहत्तर हजार	एक लाख पच्चीस हजार
		दोस्रो स्थान	तीन लाख	एक लाख पच्चीस हजार	एक लाख
४	डिभिजन ३ बाट प्रथम स्थान सहित डिभिजन २ मा प्रवेश गर्न सफल भएमा	-	दुई लाख	एक लाख	पचहत्तर हजार

